

Megafilantrope Melinda Gates gaat haar eigen weg: “Dit is een beslissend tijdvak voor vrouwen en meisjes overal ter wereld”

24 jaar lang vormde ze samen met haar vroegere echtgenoot Bill Gates een filantropisch powerkoppel. Nu gaat Melinda French Gates haar eigen weg. Vrouwenrechten krijgen voorrang op malaria.

Ruben Mooijman

Woensdag 14 mei 2024 om 03:00

Als Melinda French Gates (59) al verlegen zat om ideeën over de besteding van 12,5 miljard dollar aan filantropische donaties, dan is dat nu niet langer het geval. Eén tweet volstond om een kleine zeshonderd reacties los te weken, waarvan heel wat met suggesties over hoe de megafilantroop haar miljarden nuttig kan aanwenden. “We hopen dat je geld inzet voor kinderen met long covid”, schreef een bezorgde moeder uit Seattle. “Misschien kun je overwegen om steun aan islamitische vrouwen te financieren”, suggereerde een *muslim mother* uit Kenia. Vanuit Zwitserland kwam de suggestie om seksueel misbruikte vrouwen beter te beschermen. Een krantenknipsel over een vrouw die het hoederecht over haar kind uitvocht met haar verkrachter, was bijgevoegd.

12,5 miljard dollar extra

De vloedgolf van suggesties was veroorzaakt door een kort briefje van nog geen twintig regels, met de hand ondertekend door French Gates. Daarin deelde ze mee dat ze vanaf 7 juni niet langer actief zal zijn bij de Bill and Melinda Gates Foundation, de filantropische instelling die ze met haar ex-man Bill Gates (68) in 2000 had opgericht. De stichting is dankzij het immense fortuin van het duo een van de meest invloedrijke en kapitaalkrachtige spelers op de wereldwijde filantropische markt. In de laatste regels van de brief liet French Gates doorschemeren waarom ze de beslissing genomen had. “Dit is een beslissend tijdvak voor vrouwen en meisjes in de Verenigde Staten en overal ter wereld. Er is een dringende behoefte aan steun voor de strijd om meer bescherming en gelijkwaardigheid. Volgens wat ik met Bill ben overeengekomen, zal ik na het verlaten van de Foundation 12,5 miljard dollar extra kunnen besteden aan mijn werk voor vrouwen en gezinnen.”

De mededeling kwam als een verrassing, ook voor veel werknemers van de Bill and Melinda Gates Foundation. Toen het echtpaar in 2021 scheidde, kwamen de twee immers overeen om aan de zeggenschap over de stichting niets te veranderen. Ook al deelden ze niet langer huis en haard, het kanaliseren van de jaarlijkse miljardenstroom zouden ze in onderlinge overeenstemming blijven voortzetten. Er was nog wel een ontsnappingsclausule: als ze na twee jaar toch tot de vaststelling zouden komen dat het niet lukte, konden ze elk hun eigen weg gaan en zou French Gates een financiële vergoeding ontvangen. Toen de periode van twee jaar ten einde was, in de zomer van vorig jaar, besloten ze die clausule niet te activeren. French Gates was tot vorige maand zelfs nog zeer actief voor de Foundation. Ze was bijvoorbeeld aanwezig op de jaarvergaderingen van het IMF en de Wereldbank in Washington.

Maar nu dus toch. De afgelopen tijd is French Gates wellicht tot een inzicht gekomen dat zich in de jaren daarvoor blijkbaar niet had gemanifesteerd: dat ze andere filantropische accenten wil leggen dan haar ex. Een mail die Mark Suzman, de ceo van de Foundation, naar alle personeelsleden stuurde en ook via LinkedIn publiceerde, werpt wat meer licht op de zaak. “Melinda heeft nieuwe ideeën over de rol die ze wil spelen in het verbeteren van de levens van vrouwen en gezinnen in de VS en de rest van de wereld. Nadat ze de afgelopen jaren had gezien hoe vrouwenrechten onder druk zijn komen te staan, wil ze zich specifiek inzetten om die trend om te buigen.” Van ruzie met haar ex is in geen geval sprake. Bill Gates dankte Melinda via een tweet voor haar bijdragen.

In haar brief schrijft French Gates dat ze de 12,5 miljard dollar ontvangt voor haar filantropische activiteiten. Dat is aanzienlijk minder dan de middelen waarover de Foundation beschikt, maar het blijft een immens bedrag. Ter vergelijking: de Koning Boudewijnstichting geeft jaarlijks 118 miljoen euro uit, de Nationale Loterij 200 miljoen euro. Over de financiële details rond de overdracht van 12,5 miljard dollar werd niets bekendgemaakt. Het is dus onduidelijk of dat bedrag uit de Trust komt, de spaarpot waaruit de filantropie van de Foundation bekostigd wordt.

Geef vrouwen meer kansen

Dat vrouwenrechten belangrijk zijn voor French Gates, is geen groot geheim. In 2019 schreef ze een boek met als titel *The moment of lift: how empowering women changes the world*. De promotekst luidde als volgt. “Al twintig jaar heeft Melinda Gates een missie: oplossingen vinden voor mensen met de meest dringende behoeften, waar ze ook wonen. In die periode is één ding steeds duidelijker geworden voor haar: als je een maatschappij vooruit wilt helpen, moeten vrouwen meer kansen krijgen.”

Het boek heeft een compleet andere toon dan de boeken die haar ex-man schreef. Terwijl Bill vooral naar technologische oplossingen kijkt om de mensheid vooruit te helpen, ziet Melinda meer heil in het aanpakken van maatschappelijke achterstellingen. “Tijdens mijn reizen heb ik gezien hoe honderden miljoenen vrouwen voor zichzelf willen beslissen of en wanneer ze kinderen willen krijgen. Maar dat lukt niet, omdat ze niet over voorbehoedmiddelen kunnen beschikken. En er zijn nog tal van andere rechten die aan vrouwen en meisjes worden ontzegd. Het recht om te beslissen of, wanneer en met wie ze trouwen. Het recht om naar school te gaan. Om buitenshuis te werken. Om van hun man te scheiden. Om naar de dokter te gaan. Om te fietsen. Om een auto te besturen. Om mee te doen aan verkiezingen

Het boek geeft ook een inkijk in de verschillende accenten die Bill en Melinda legden in hun filantropische werk. De Foundation investeerde zwaar in vaccinaties voor kinderen in Afrika. “Maar ik ontmoette heel wat moeders die het gespreksonderwerp veranderden: ze wilden liever praten over gezinsbeperking dan over het vaccineren van hun vele kinderen. (...) Het duurde jaren voordat we erachter kwamen dat geen enkele innovatie meer levens redt, meer armoede bestrijdt en meer voor vrouwen doet dan geboortebeperving.” Investeren in vrouwen was, zo schrijft ze “*my huge missed idea*”.

Eigen bedrijf

In 2015 richtte Melinda French Gates een eigen onderneming op “om sociale vooruitgang in de Verenigde Staten te versnellen”. Het bedrijf heet Pivotal Ventures, investeert in instellingen die binnen de doelstelling passen, en doet ook aan lobbywerk. De filantropische activiteiten zijn ondergebracht in de Pivotal Philantropies Foundation. Pivotal heeft al 1 miljard dollar gestoken in vrouwelijke machtsvorming en lobbykracht. Het bedrijf participeert in investeringsfondsen, zoals het Female Founders Fund en het Impact America Fund. Het heeft ook geld geïnvesteerd in bedrijven als Ellevest, dat financiële planning voor vrouwen aanbiedt, Summer Health, een keten van kinderartspraktijken, en Huue, dat duurzame textielverf maakt zodat de vaak vrouwelijke arbeiders niet worden blootgesteld aan schadelijke stoffen.

Het zou kunnen dat French Gates na haar afscheid van de Bill and Melinda Gates Foundation zich volledig zal richten op Pivotal. Over de financiën van het bedrijf is weinig bekend, de website vermeldt alleen dat er 1 miljard dollar is geïnvesteerd. Forbes raamt het persoonlijke vermogen van French Gates op 11,2 miljard, een fortuin waarvan de basis gelegd werd bij de scheiding toen ze een fors bedrag in aandelen heeft ontvangen. Het bedrag van 12,5 miljard dollar waar ze melding van maakt in de mededeling, is uitsluitend bedoeld voor filantropische doeleinden.

Kritiek op de Foundation

Of de kritiek op de Bill and Melinda Gates Foundation een rol speelt bij het vertrek van French Gates, is niet zeker. Toch klinkt die kritiek steeds luider. De Foundation is zo kapitaalkrchtig, en de overtuigingskracht van Bill Gates zo sterk, dat de ondernemer een erg grote rol speelt in de wereldwijde gezondheidszorg. De Foundation is bijvoorbeeld medeoprichter van de vaccinalliantie Gavi, en werkt daarin samen met de Wereldgezondheidsorganisatie, Unicef en de Wereldbank.

Vooraf tijdens de coronacrisis werden vraagtekens geplaatst bij de rol van de Bill and Melinda Gates Foundation. Zo bleek Bill Gates de universiteit van Oxford te hebben aangespoord om het zelf ontwikkelde covidvaccin te patenteren, zodat het commercieel aantrekkelijk zou worden voor de farma-industrie. Maar het patent verhinderde dat het vaccin ook vlot in armere landen ter beschikking werd gesteld. Zijn rol als lobbyist, powerbroker, industrieel en opiniemaker wordt aan de kaak gesteld in het vorig jaar verschenen boek *Het probleem Bill Gates – de mythe van de goede miljardair* door de Amerikaanse journalist Tim Schwab.

Het afscheid van French Gates van de stichting die ze mee oprichtte, doet onvermijdelijk denken aan het traject van MacKenzie Scott (54). Ook de ex-vrouw van Amazon-oprichter Jeff Bezos ontpopte zich na haar scheiding tot megafilantroop. Ze heeft zich voorgenomen de Amazon-aandelen waarop ze als medestichter van het bedrijf recht had, allemaal te verkopen en de opbrengst weg te geven. Ook Bill en Melinda Gates hebben het voornemen om al hun bezittingen weg te geven op papier gezet via The Giving Pledge. Maar ze pakken het anders aan. Hun weggeschonken fortuin vormt een spaarpot waarvan de opbrengst dient om goede doelen te financieren. Scott doneert de miljarden rechtstreeks aan goede doelen. Via Yield Giving de instelling die de filantropische activiteiten coördineert, heeft ze sinds 2019 ruim 17 miljard uitgedeeld aan meer dan tweeduizend organisaties. Haar fortuin zou nog altijd 35 miljard dollar bedragen. De koers van Amazon is nu bijna dubbel zo hoog als ten tijde van haar scheiding. De Bill and Melinda Gates Foundation heeft tot nu toe 78 miljard dollar weggeschonken, maar deed daar 24 jaar over.

De kern van Scotts aanpak is dat ze haar fortuin wil wegschenken, omdat ze vindt dat het haar niet toebehoort. Net als bijvoorbeeld de Oostenrijkse miljonaire Marlene Engelhorn is ze van mening dat haar rijkdom niet het gevolg is van inspanningen of competenties, maar van afkomst of toevallig verkregen voorrechten. Zeg maar: de zeven vinkjes die auteur Joris Luyendijk heeft geïdentificeerd als cruciaal voor de kansen die je in het leven krijgt. Scott vindt dat “middelen die voortkomen uit huidskleur, seksuele voorkeur, gender, of postcode”, ingezet moeten worden als “hefbomen voor verandering”.

Melinda & MacKenzie?

De vraag is welke strategie Melinda French Gates zal kiezen. Zij en MacKenzie Scott zijn geen onbekenden voor elkaar. De Amerikaanse nieuwssite *Puck* onthulde in 2021 dat French Gates een belangrijke adviseur was toen Scott haar filantropische activiteiten opstartte. Een personeelslid van Pivotal stapte over naar Scotts organisatie, en er was regelmatig overleg tussen de medewerkers van de twee filantropen.

De doelstellingen van Pivotal komen ook behoorlijk goed overeen met de filantropische insteek van Scott. In 2021 werkten Scott en Pivotal al samen in de Equality Can't Wait Challenge, een prijsvraag die 40 miljoen dollar uitreikte aan vier initiatieven rond macht en invloed van vrouwen. In januari van dit jaar deden Scott en Pivotal nog een gezamenlijke donatie van 23 miljoen dollar aan de School Based Health Alliance, een instelling die gezondheidszorg op scholen in achtergestelde wijken bevordert.

Ook op Twitter wordt de link tussen de twee vrouwelijke filantropen gelegd. “Hartverwarmend dat iemand in MacKenzie Scotts voetstappen treedt. Ik ben er zeker van dat ze wel wat goede tips kan geven”, luidt een van de reacties, gevolgd door een hartjessymbool. De wetenschap dat het in werkelijkheid eerder andersom was, zal French Gates waarschijnlijk een begripvolle glimlach ontlokken.

Bron artikel: *De Standaard*, 14 mei 2024, https://www.standaard.be/cnt/dmf20240514_96650993. Dit artikel werd gereproduceerd met toestemming van de uitgever, alle rechten voorbehouden. Elk hergebruik dient het voorwerp uit te maken van een specifieke toestemming van de beheersvennootschap License2Publish: info@license2publish.be.